

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yazılı yer alan sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın **Murat KURUM** tarafından, Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 99. maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygıyla dilerim.12.11.2020

Prof. Dr. Kamil Okyay SINDIR
İzmir Milletvekili

24 Eylül 2020 tarihli ve 31254 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Kararları arasında "Acele Kamulaştırma" kararlarının da yer aldığı görülmektedir. Bunlar arasında **2972 sayılı Karar** uyarınca, "**Zilan Regülatörü ve Hidroelektrik Santralinin yapımı amacıyla Van ili Erciş İlçesi, Ağaören Köyü/Mahallesi**"nde yer alan bazı taşınmazların" Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından acele kamulaştırılması yer almaktadır.

Bilindiği gibi 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun, Acele Kamulaştırma uygulamalarını düzenleyen 27. Maddesi uyarınca; "yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Cumhurbaşkanınca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda" acele kamulaştırma ile taşınmazlara el konulabilmektedir.

Oysa ki, yapılan uygulamalardan görülmektedir ki, gerçekleştirilen kamulaştırmaların büyük bir bölümünün "yurt savunma ihtiyacına" yönelik olmadığı, savaş, kıtlık, doğal afet gibi istisnai durumlarda devletin, uzayabilecek kamulaştırma süresi nedeniyle, zaman kaybetmeden ivedilikle işlemleri yapabilmesi için özel kanunlarla öngörülen "olağanüstü durumların" söz konusu olmadığı veya Cumhurbaşkanı'na, aceleliği konusunda, takdir yetkisi verilmiş olsa da özel sektör yatırımlarına yardımcı olmaya yönelik birçok kamulaştırma uygulamalarının "acele" nitelikli olmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca, 1980'li yıllarda Çin ve Sovyetler Birliği'nden göç ederek Türkiye'ye gelen ve Van'ın Erciş ilçesine bağlı **Uluşpamir Köyü'ne yerleştirilen Pamir Kırgızlarının**, hidroelektrik enerji santralinin inşa edilmesiyle bölgeden göç etmek zorunda kalacak oldukları ve yaklaşık 40 yıldır yaşadıkları köylerinden edilecekleri düşünülmektedir. Korumaya çalıştıkları kültürlerinin de böylece yok olup gideceği, aynı zamanda Atayurtlarından göç etmiş olmalarına rağmen kültürlerini Van'da sürdürmeye devam eden Pamir Kırgızlarının anadili olan **Pamir Kırgızca'sının dünya üzerinde konuşulan tek bölgesi özelliğinde olduğu ve yok olacağı** da ortadadır. Terör örgütünün açık hedefi haline gelmeyi dahi göze alarak devletin yanında yer almış olan Uluşpamir köylülerinin bu uğurda birçok şehit vermiş olmalarına karşın bu acele kamulaştırma ve proje uygulaması ile yaşananların köylülerin gözünde devlet güvenilirliğini ve tutarlılığını sarsacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda aşağıda yazılı olarak yer alan sorularımın tarafınızdan ivedilikle yanıtlanmasını saygıyla dilerim:

- 1) Söz konusu acele kamulaştırmanın amacı nedir?
- 2) Bu acele kamulaştırma kararında "üstün kamu yararı" nedir? Acele Kamulaştırma kararı alınan taşınmaz üzerinde yapılması düşünülen yatırım, bir kamu yatırımı mıdır? Yoksa kamulaştırmanın ruhuna, yasal çerçevesine ve kamusal yarar ilkesine aykırı bir şekilde özel sektöre mi devredilecektir?
- 3) Daha önce, 2012 yılında, aynı bölgede Zilan Regülatörü ve Hidroelektrik Santrali kurulması için Bakanlar Kurulu kararıyla "acele kamulaştırmaya" gidildiği ancak köylülerin başlattığı hukuk mücadelesi sonucu **Danıştay'ın bu kararın yürütmesini 2014'te durdurduğu doğru mudur?**

Danıştay'ın bu kararına rağmen sürecin yeniden başlatılmış olmasının nedenleri nasıl açıklanmaktadır?

- 4) Yapılacak acele kamulaştırmanın, yurt savunması ile veya aciliyet gösteren bir doğal afet vb durum ile veya özel kanunlarla öngörülen bir başka "özel durum" ile herhangi bir ilgisi var mıdır?
- 5) Acele kamulaştırılacak taşınmazların toplam alan büyüklüğü ne kadardır? Bu alanın ileride genişletilerek büyütülmesi söz konusu mudur?
- 6) HES tesisini kuran şirketin söz konusu **Danıştay kararını hiçe sayarak** acele kamulaştırma kararı iptal edilen taşınmazlar üzerinde bugüne kadar çalışmalar yaptığı iddiaları doğru mudur?
- 7) Doğal güzellikleri ile de dikkati çeken bu bölgede söz konusu HES yatırımı amacıyla özel bir şirkete **2012 yılında 49 yıllığına üretim lisansı verildiği** doğru mudur?
- 8) Taşınmazların 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında, 1/25.000 ve 1/5.000 ölçekli nazım imar planlarında ve 1/1.000 ölçekli uygulama imar planındaki niteliği nedir? Bu planlarda yeni kullanım fonksiyonuna bağlı olarak değişiklik öngörülmekte midir ve ne zaman ve hangi kurum tarafından değiştirilmesi planlanmaktadır?
- 9) Taşınmazlar, imar planlarında "Tarımsal" nitelikli alan statüsünde ise imar planlarında değişiklik yapılmadan, taşınmazın kullanım nitelikleri değiştirilmeden yapılan acele kamulaştırma kararları ile yaratılan arazi rantının, taşınmazın gerçek malikine değil fakat "kamu yararı" atfedilerek devredilen özel sektör yatırımcısına sağlanması ve gerçek sahibi köylülerin yaşayacağı mağduriyetler sizce hukuka, adalete ve hakkaniyete uygun mudur? Bu durumda Anayasamızın 35. Maddesindeki "mülkiyet hakkı" ihlal edilmiş olmaz mı?
- 10) Acele kamulaştırma kararı alınan taşınmazların tapu kayıtlarında vasfı (niteliği) "**tarla**" olarak görülmektedir. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu uyarınca tarım alanlarının tarım dışı amaçla kullanılabilmesi şartlara bağlanmıştır. Söz konusu taşınmazlar için de Toprak Koruma Kurulu'na alınmış herhangi bir karar bulunmakta mıdır?
- 11) Tapu kayıtlarında tamamının "**Tarla**" niteliğinde olduğu söz konusu taşınmazlarda hangi ürün/ürünler yetiştirilmektedir? Dikili herhangi bir meyve türü yetiştiriciliği yapılmakta mıdır?
- 12) Bölgede yapılacak olan söz konusu HES yatırım sonucunda 3 bin nüfuslu büyük kısmı tarım ve hayvancılıkla geçinmeye çalışan Ulupamir köylülerinin bu geçim kaynağının ellerinden alınmış olacağı doğru mudur?
- 13) Yapılacak kamulaştırmanın tahmini bedeli ne kadar düşünülmektedir? Hâlihazırda yapılan tarımsal üretimin **Ağaçören, Ulupamir ve civar köylere** ve ülke ekonomimize katkısı değerlendirilmiş midir ve ne kadardır?
- 14) Van Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından söz konusu yatırım için 30 Mart 2012'de "**ÇED raporu gerekli değildir**" kararı alındığı doğru mudur? Bu yatırımın doğaya, çevreye ve özellikle yok Pamir Kırgızlarına özgün bir kültürün yok olmaya bırakılacağı ve köylülerin de bölgeyi terk etmek zorunda bırakılmaları ortada iken, yöre insanlarının yaşam alanlarına herhangi bir olumsuz etkisinin olmayacağı mı düşünülmektedir? **Bölgede yaşayan insanların yaşam hakları Çevresel Etki Değerlendirme sürecinde yok mu sayılmıştır** ki ÇED Gerekli Değildir kararı alınabilmiştir?
- 15) Acele Kamulaştırma kararı alınan taşınmaz üzerinde öngörülen yatırım için ve kamulaştırma öncesinde sizce olumlu ÇED raporunun alınmış olması gerekmez mi? ÇED olumlu raporu henüz yok ise bunun alınamaması durumunda yapılacak kamulaştırma uygulaması kamu zararına dönüşmüş olmaz mı?
- 16) Ya da ÇED olumlu raporunun 2009/7 sayılı Bakanlık Genelgesi uyarınca, daha önce birçok örnekte olduğu gibi, her halükarda verileceği mi düşünülmektedir?
- 17) Taşınmaz üzerinde öngörülen yatırım için yerel halka bilgi verilmiş midir, çevre halkının rızası alınmış mıdır? Civar alanlarda yapılmakta olan tarımsal üretim faaliyetlerine etkileri olacak mıdır? Önlemleri düşünülmüş müdür?
- 18) **Ağaçören köyü, Ulupamir köyü ve civar köylerin sakinlerinin** acele kamulaştırma kararı hakkında önceden bilgilendirilmediği iddiası doğru mudur?
- 19) Acele kamulaştırma kararının Resmi Gazete'de yayınlamasının ardından kararı ilgilendiren bölgelerde çevre halkının bu karara karşı **direnme haklarını kullanmalarına ve hukuki mücadele yürütme çabalarına karşı** baskı altına alındıkları iddia edilmektedir. Bu iddialar doğru mudur?